In zijn nieuwe werk *Totaliter Aliter* verbindt componist **Peter Vigh** wetenschap met mystiek en probeert hij klanken te vinden voor de bijna-doodervaring. November Music heeft de wereldpremière.

Door Mischa Andriessen

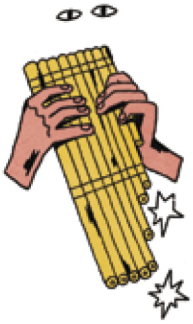

Hoe klinkt het onbeschrijfelijke?

Sereniteit en stilte, de totale afwezigheid van angst. Of juist een onvoorstelbare kleurenpracht met intense, felle tinten zoals je die niet eerder zag. Dan wel een diepe en ondoordringbare duisternis, een ruimte zonder einde, zonder opening, alles rondom is zwart, nog nooit was je zo bang. Anders dan vaak gedacht heeft de bijna-doodervaring talloze gedaanten, maar er zijn twee dingen die terugkeren in elk verslag; wie het heeft ondergaan kan de ervaring nauwelijks beschrijven, maar is voorgoed veranderd.
'Ja, ik heb me nogal wat op de hals gehaald,' lacht Peter Vigh, die zijn nieuwste compositie juist aan deze belevenis wijdde. Gebarend en soms in stilte, wegkijkend, kauwend op woorden probeert Vigh te vatten waarover zijn nieuwste werk gaat, hoe zij in elkaar steekt en wat zij in wezen is. Vigh: 'Het is geen liedcyclus, geen oratorium, geen concertante opera. Ik heb ook geen visuele aspecten toegevoegd, geen speciale belichting of zoiets, het visuele zit in de teksten en de muziek. Ik heb me gebaseerd op het boek *Eindeloos Bewustzijn* van cardioloog Pim van Lommel, maar de verhalen die hij daarin over bijna-doodervaringen heeft opgenomen, heb ik in de tekst teruggebracht tot losse zinnen, soms maar een enkel woord. Daarmee leid ik de luisteraar naar verschillende ruimtes, sommige prachtig licht en kleurrijk, andere duister en angstaanjagend. Door bijvoorbeeld plotseling van het atonale terug te keren tot de tonaliteit wil ik de luisteraar de sensatie laten doormaken alsof hij ineens in een nieuwe ruimte staat.'

De taak om het onbeschrijfelijke uiteindelijk te verklanken, ligt bij het Nationaal Vrouwen Jeugdkoor en het Black Pencil Ensemble dat met zijn ongewone bezetting van accordeon, percussie, altviool en pan- en blokfluit in belangrijke mate bijdraagt aan de verwondering die Vigh wil overbrengen. 'Die diversiteit in klankkleur en het gebruik van de ruimtelijkheid, door bijvoorbeeld het koor op te delen en van twee kanten te laten zingen, zorgen hopelijk voor verwondering.'
Een ode aan twijfel; doorvragend blijkt dat het eigenlijke thema te zijn. Zonder de pretentie antwoorden te hebben, verhoudt Vigh zich daarmee tot een paar prangende vragen van onze tijd. De digitale revolutie heeft ons besef van ruimte en tijd totaal veranderd, en politiek en wetenschap bieden vaak schijnzekerheid. De ongrijpbaarheid van de bijna-doodervaring raakt niet alleen aan wat Vigh al lang drijft: poëzie, het mystieke, religie. Uiteindelijk valt het thema ook deels samen met het ultieme domein van de muziek, een plek waarin de luisteraar tijd en ruimte wezenlijk anders ervaart. Net of hij een nieuwe, nog vrije ruimte binnengaat. Die ruimte brengt Vigh nabij, niet voor niets zijn de eerste woorden van *Totaliter Aliter*: 'Ik was daar.'

- ***Totaliter Aliter* van Peter Vigh, door Black Pencil & Nationaal Vrouwen Jeugdkoor**
  Jheronimus Bosch Art Center, zaterdag 10 november 21 uur.